

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 5 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė apsauga Sąjungos teisei priklausančiose srityse – Teisėjų nepašalinamumo ir nepriklausomumo principai – Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pensinio amžiaus sumažinimas – Galimybė toliau eiti teisėjo pareigas sulaukus naujai nustatyto amžiaus, gavus teisingumo ministro sutikimą – SESV 157 straipsnis – Direktyva 2006/54/EB – 5 straipsnio a punktas ir 9 straipsnio 1 dalies f punktas – Draudimas diskriminuoti dėl lyties darbo užmokesčio, užimtumo ir profesinės veiklos srityje – Skirtingo pensinio amžiaus nustatymas vyrams ir moterims, einantiems Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų ir Lenkijos prokuratūros prokurorų pareigas“

Byloje C-192/18

dėl 2018 m. kovo 15 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama A. Szmytkowska, K. Banks, C. Valero ir H. Krämer,

ieškovė,

prieš

Lenkijos Respubliką, atstovaujamą B. Majczyna, K. Majcher ir S. Żyrek, padedamų advokato W. Gontarski,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Prechal (pranešėja), M. Vilaras, E. Regan, P. G. Xuereb ir L. S. Rossi, teisėjai E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, D. Šváby ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. balandžio 8 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2019 m. birželio 20 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: lenkų.

Sprendimą

- 1 Ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad:
  - pirma, 2017 m. liepos 12 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, iš dalies keičiantis Įstatymą dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo ir tam tikrus kitus įstatymus) (*Dz. U.* 2017, 1452 pozicija, toliau – 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymas) 13 straipsnio 1–3 dalyse nustačiusi skirtingą Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų ir Lenkijos prokuratūros prokurorų – vyrų ir moterų – pensinį amžių, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 157 straipsnį ir 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (OL L 204, 2006, p. 23) 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą[,] ir
  - antra, 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje sumažinusi Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pensinį amžių ir kartu to paties įstatymo 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktuose suteikusi Lenkijos teisingumo ministrui įgaliojimus pratęsti teisėjų įgaliojimų vykdymo terminą arba jo nepratęsti, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsniu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ES sutartis

- 2 ESS 2 straipsnis suformuluotas taip:

„[Europos] Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“

- 3 ESS 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismas apima Teisingumo Teismą, Bendrąjį Teismą ir specializuotus teismus. Jis užtikrina, kad aiškinant ir taikant Sutartis būtų laikomasi teisės.“

Valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.“

SESV

- 4 SESV 157 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų taikomas principas už vienodą ar vienodos vertės darbą abiejų lyčių darbuotojams mokėti vienodą užmokestį.“

2. Šiame straipsnyje „užmokestis“ – tai įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kuri darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą.

<...>

3. Europos Parlamentas ir [Europos Sąjungos] Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, imasi priemonių užtikrinti, kad būtų taikomas moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio užimtumo bei profesinės veiklos [srityje] principas, taip pat vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas.

4. Siekiant praktiškai užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principas valstybėms narėms neklaido toliau laikytis arba imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai verstis profesine veikla arba šalinančias ar kompensuojančias nepalankias profesinės veiklos sąlygas.“

Chartija

- 5 Chartijos VI antraštinės dalies „Teisingumas“ 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nustatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>

<...>“

- 6 Chartijos 51 straipsnyje nustatyta:

„1. Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

2. Ši Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungos įgaliojimų ribų, nenustato Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų.“

Direktyva 2006/54

- 7 Direktyvos 2006/54 14 ir 22 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(14) Nors užmokesčio sąvoka pagal [SESV 157] straipsnį neapima socialinės apsaugos išmokų, dabar yra aiškiai nustatyta, kad valstybės tarnautojų pensijų sistema patenka į vienodo užmokesčio principo taikymo sritį, jei pagal sistemą mokamos išmokos yra mokamos darbuotojui dėl jo darbinių santykių su viešojo sektoriaus darbdaviu, nepaisant to, kad tokia sistema sudaro bendros įstatymų nustatytos socialinės apsaugos sistemos dalį. Remiantis [1994 m. rugsėjo 28 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Beune* (C-7/93, EU:C:1994:350) ir 2002 m. rugsėjo 12 d. Sprendimu *Niemi* (C-351/00, EU:C:2002:480)], ši sąlyga bus tenkinama, jei pensijų sistema bus susijusi su tam tikra darbuotojų kategorija, pagal ją mokamos išmokos tiesiogiai priklausys nuo tarnybos laikotarpio, o jų dydis bus apskaičiuojamas pagal valstybės tarnautojo paskutinį atlyginimą. Todėl, siekiant aiškumo, tikslinga numatyti konkrečią nuostatą.

<...>

(22) Pagal [SESV 157 straipsnio 4 dalį], siekiant užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, vienodo požiūrio principas nekliaudo valstybėms narėms ir toliau laikytis arba imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai verstis profesine veikla arba šalinančias ar kompensuojančias nepalankias profesinės veiklos sąlygas. Atsižvelgiant į dabartinę situaciją ir į Amsterdamo sutarties 28 deklaraciją, valstybės narės pirmiausia turėtų siekti pagerinti moterų situaciją per visą darbingą jų amžių.“

8 Direktyvos 2006/54 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad būtų įgyvendinamas moterų ir vyrų lygių galimybių bei vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas užimtumo ir profesinės veiklos srityje.

Šiuo tikslu į ją yra įtraukiamos nuostatos, skirtos vienodo požiūrio principui įgyvendinti šiose srityse:

<...>

c) profesinių socialinės apsaugos sistemų.

<...>“

9 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos tokios sąvokos:

a) tiesioginė diskriminacija – kai dėl lyties vienam asmeniui sudaromos mažiau palankios sąlygos[,] palyginti su sąlygomis, kurios panašioje situacijoje yra, buvo ar būtų sudarytos kitam asmeniui;

<...>

f) profesinės socialinės apsaugos sistemos – sistemos, kurioms nėra taikoma 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje [(OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 215)] ir kurių paskirtis – pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims, dirbantiems įmonėje ar įmonių grupėje, ekonominės veiklos srityje arba profesinės veiklos sektoriuje ar sektorių grupėje, mokėti išmokas, papildančias arba pakeičiančias įstatymais nustatytoje socialinės apsaugos sistemose numatytas išmokas, nepriklausomai nuo to, ar dalyvavimas tokiose sistemose yra privalomas, ar ne.“

10 Direktyvos 2006/54 3 straipsnyje „Pozityvūs veiksmai“ numatyta:

„Siekdamos užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, valstybės narės gali ir toliau taikyti arba nustatyti priemones, kaip apibrėžta [SESV 157 straipsnio 4 dalyje].“

11 Direktyvos 2006/54 II antraštinės dalies 2 skyrius „Vienodas požiūris profesinės socialinės apsaugos sistemose“ apima 5, 7 ir 9 straipsnius.

12 Šios direktyvos 5 straipsnyje nustatyta:

„Nepažeidžiant 4 straipsnio, neturi būti jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl lyties profesinėse socialinės apsaugos sistemose, ypač šiais aspektais:

a) šių sistemų aprėpties ir sąlygų, kuriomis įgyjama teisė jomis naudotis;

<...>“

- 13 Minėtos direktyvos 7 straipsnyje „Dalykinė taikymo sritys“ numatyta:

„1. Šis skyrius taikomas:

- a) profesinėms socialinės apsaugos sistemoms, kurios suteikia apsaugą šiais atvejais:

<...>

- iii) senatvės, įskaitant ankstyvą išėjimą į pensiją;

<...>

<...>

2. Šis skyrius taip pat taikomas tam tikrai darbuotojų kategorijai, pavyzdžiui, valstybės tarnautojams, taikomoms pensijų sistemoms, jeigu išmokos pagal sistemą yra mokamos dėl darbo santykių su darbdaviu viešajame sektoriuje. Tai, kad tokia sistema sudaro bendros įstatymais nustatytos sistemos dalį, šios nuostatos nepažeidžia.“

- 14 Tos pačios direktyvos 9 straipsnyje „Diskriminacijos pavyzdžiai“ nurodyta:

„1. Nuostatos, prieštaraujančios vienodo požiūrio principui, apima tas nuostatas, tiesiogiai arba netiesiogiai grindžiamas lytimi, kurios skirtos:

<...>

- f) nustatyti skirtingus pensinius amžius;

<...>“

Lenkijos teisė

Bendrosios kompetencijos teismų įstatymas

- 15 2001 m. liepos 27 d. *Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų sistemos, Dz. U. Nr. 98, 1070 pozicija, toliau – Bendrosios kompetencijos teismų įstatymas) 69 straipsnio 1 ir 3 dalys buvo suformuluotos taip:

„1. Teisėjai išeina į pensiją sulaukę 67 metų amžiaus <...>, išskyrus atvejus, kai ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams iki to amžiaus pateikia teisingumo ministrui pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti pareigas ir pagal kandidatams į teisėjo pareigas taikomas taisykles išduotą pažymą, patvirtinančią, kad jų sveikatos būklė leidžia toliau dirbti teisėjo darbą.

<...>

3. Jei teisėjas pateikia 1 dalyje numatytus pareiškimą ir pažymą, jis gali eiti savo pareigas tik iki 70 metų amžiaus. <...>“

- 16 Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1 dalis iš pradžių buvo iš dalies pakeista 2016 m. lapkričio 16 d. *Ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl senatvės

pensijų ir kitų iš Socialinio draudimo fondo mokamų pensijų ir kai kurie kiti įstatymai; *Dz. U.* 2017, 38 pozicija; toliau – 2016 m. lapkričio 16 d. įstatymas), kuriuo teisėjų vyrų ir moterų pensinis amžius buvo sumažintas iki 65 metų. Šis pakeitimas turėjo įsigalioti 2017 m. spalio 1 d.

17 Tačiau iki šio pakeitimo įsigaliojimo minėto 69 straipsnio 1 dalis vėl buvo iš dalies pakeista 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo, įsigaliojusio 2017 m. spalio 1 d., 13 straipsnio 1 dalimi. Po šio naujo pakeitimo buvo nustatytas toks teisėjų pensinis amžius: 60 metų moterims ir 65 metai vyrams.

18 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktais taip pat buvo įterpta nauja Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1b dalis ir iš dalies pakeista šio straipsnio 3 dalis.

19 Po pirmesniuose dviejuose punktuose nurodytų pakeitimų minėtame 69 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Teisėjai išeina į pensiją, kai sukanka 60 metų (moterims), arba 65 metai (vyrams), išskyrus atvejus, kai ne vėliau kaip likus 6 mėnesiams ir ne anksčiau kaip likus 12 mėnesių iki to amžiaus pateikia teisingumo ministrui pareiškimą dėl pageidavimo toliau eiti teisėjo pareigas ir pagal kandidatams į teisėjo pareigas taikomas taisykles išduotą pažymą, patvirtinančią, kad sveikatos būklė leidžia toliau dirbti teisėjo darbą.

<...>

1b. Teisingumo ministras gali sutikti, kad teisėjas toliau eitų savo pareigas, atsižvelgdamas į racionalų bendrosios kompetencijos teismų darbuotojų naudojimą ir poreikius, kylančius dėl atskirų teismų darbo krūvio. Tuo atveju, jei procedūra dėl pareigas toliau einančio teisėjo dar nėra baigta jam sulaukus 1 dalyje nurodyto amžiaus, teisėjas lieka eiti savo pareigas iki tos procedūros pabaigos.

<...>

3. Jeigu teisingumo ministras duoda 1b dalyje nurodytą sutikimą, teisėjas gali ir toliau eiti savo pareigas tik iki 70 metų amžiaus. <...>“

20 Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 91 straipsnyje nustatyta:

„1. Lygiavertes teisėjo pareigas einančių teisėjų darbo užmokesčio dydis diferencijuojamas atsižvelgiant į tarnybos trukmę arba atliekamas funkcijas:

<...>

1c. Teisėjų metinis bazinis darbo užmokestis grindžiamas ankstesnių metų antrojo ketvirčio darbo užmokesčio vidurkiu, paskelbtu Lenkijos Respublikos oficialiajame leidinyje (*Monitor Polski*) <...>

<...>

2. Teisėjo bazinis darbo užmokestis išreiškiamas lygiais, kurių dydis nustatomas taikant koeficientus, kuriais remiantis nustatomas bazinis darbo užmokestis, kaip numatyta 1c dalyje. Atskirų teisėjų pareigybių bazinio darbo užmokesčio lygis ir koeficientai, taikomi atskirų kategorijų teisėjų bazinio darbo užmokesčio dydžiui nustatyti, yra nurodyti šio įstatymo priede. <...>

<...>

7. Be to, teisėjų darbo užmokestis diferencijuojamas pagal išmokas už darbo stažą, kurias sudaro, skaičiuojant nuo šeštųjų tarnybos metų, iki 5 % bazinio darbo užmokesčio ir kurios kasmet didinamos 1 %, kol pasiekia 20 % bazinio darbo užmokesčio.

<...>“

21 Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 91a straipsnyje nustatyta:

„1. Pradėdamas eiti pareigas, [*Sąd Rejonowy* (apylinkės teismas, Lenkija)] teisėjas gauna pirmo lygio bazinį darbo užmokestį. Pradėdamas eiti pareigas [*Sąd Okręgowy* (apygardos teismas, Lenkija)] gauna ketvirto lygio bazinį darbo užmokestį; jei eidamas žemesnės grandies teisėjo pareigas jis jau gaudavo ketvirto ar penkto lygio darbo užmokestį, jam nustatomas atitinkamai penkto ar šešto lygio bazinis darbo užmokestis. Pradėdamas eiti pareigas, [*Sąd Apelacyjny*] (apeliacinis teismas, Lenkija)] teisėjas gauna septinto lygio bazinį darbo užmokestį; jei eidamas žemesnės grandies teisėjo pareigas jis jau gaudavo septinto ar aštunto lygio darbo užmokestį, jam nustatomas atitinkamai aštunto ar devinto lygio bazinis darbo užmokestis. <...>

<...>

3. Teisėjo bazinio darbo užmokesčio lygis automatiškai padidėja po penkerių metų tarnybos tam tikroje teisminėje institucijoje.

4. Teisėjo stažuotojo pareigų vykdymo laikotarpis pridedamas prie apylinkės teismo teisėjo pareigų vykdymo laikotarpio.

<...>“

22 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi buvo iš dalies pakeista Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 100 straipsnio 1 dalis ir šis straipsnis papildytas naujomis 4a ir 4b dalimis. Po šių pakeitimų 100 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Teisėjai, kurie išėjo į pensiją dėl teismų sistemos pokyčių arba teismų apygardų ribų pakeitimų, turi teisę, kol sulauks 60 metų amžiaus (moterys) ir 65 metų (vyrai), gauti tarnybines pajamas, lygias darbo užmokesčio, gauto paskutinėje darbovietėje, sumai.

2. Teisėjai, išėję į pensiją arba priversti išeiti į pensiją dėl amžiaus ar medicininių priežasčių, turi teisę į tarnybines pajamas, lygias 75 % paskutinėje darbovietėje gauto bazinio darbo užmokesčio ir išmokų už darbo stažą.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos tarnybinės pajamos didinamos atsižvelgiant į pareigas einančių teisėjų bazinio darbo užmokesčio pakeitimus.

<...>

4a. 1 dalyje numatytomis aplinkybėmis į pensiją išėję teisėjai gauna vienkartinę išmoką sulaukę 60 metų amžiaus (moterys) ir 65 metų amžiaus (vyrai).

4b. Teisėjai, kurie grįžo į ankstesnes pareigas arba lygiavertes ankstesnėms pareigas pagal 71c straipsnio 4 dalį arba 74 straipsnio 1a dalį, išėję į pensiją arba priversti išeiti į pensiją turi teisę į vienkartinę išmoką, kurią sudaro skirtumas tarp išmokos, apskaičiuotos išėjimo į pensiją dieną, ir išmokos, kuri jau išmokėta, sumos. Tokiu atveju, kaip nurodyta 1 dalyje, teisėjai turi teisę gauti išmoką sulaukę 60 metų amžiaus (moterys) ir 65 metų amžiaus (vyrai).“

Prokuratūros įstatymas

- 23 2016 m. sausio 28 d. *Ustawa Prawo o prokuraturze* (Prokuratūros įstatymas, *Dz. U.*, 2016, 177 pozicija) 127 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei šiame įstatyme nenurodyta kitaip, prokurorams *mutatis mutandis* taikomos [Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo] 69–71, <...> 99–102 <...> straipsnių nuostatos. <...>“

- 24 Prokuratūros įstatymo 124 straipsnyje nustatyta:

„1. Prokurorų, einančių lygiavertes pareigas valstybės tarnyboje, darbo užmokesčio dydis diferencijuojamas pagal darbo stažą ar atliekamas funkcijas. <...>

2. Prokurorų bazinis darbo užmokestis išreiškiamas lygiais, kurių dydis nustatomas taikant koeficientus, kuriais remiantis nustatomas prokurorų bazinis darbo užmokestis.

3. Pradedami eiti pareigas prokurorai gauna:

- [*Prokuratura Rejonowa* (apylinkės prokuratūra, Lenkija)] – pirmo lygio bazinį darbo užmokestį;
- [*Prokuratura Okręgowa* (apygardos prokuratūra, Lenkija)] – ketvirto lygio bazinį darbo užmokestį; jei eidami žemesnės grandies pareigas jie jau gaudavo ketvirto ar penkto lygio darbo užmokestį, jiems nustatomas atitinkamai penkto ar šešto lygio bazinis darbo užmokestis;
- [*Prokuratura Regionalna* (regiono prokuratūra, Lenkija)] – septinto lygio bazinį darbo užmokestį; jei eidami žemesnės grandies pareigas jie jau gaudavo septinto ar aštunto lygio darbo užmokestį, jiems nustatomas atitinkamai aštunto ar devinto lygio bazinis darbo užmokestis.

<...>

5. Prokuroro bazinis darbo užmokestis automatiškai didinamas vienu lygiu po penkerių metų nepertraukiamo darbo einant atitinkamas prokuroro pareigas.

6. Prokuroro stažuotojo pareigų vykdymo laikotarpis pridedamas prie [*Prokuratura Rejonowa* (apylinkės prokuratūra)] prokuroro pareigų vykdymo laikotarpio.

<...>

11. Už darbo stažą prokurorai gauna išmoką, kurią sudaro, skaičiuojant nuo šeštųjų tarnybos metų, 5 % suinteresuotojo asmens gaunamo bazinio darbo užmokesčio ir kuri kasmet didinama 1 %, kol pasiekia 20 % bazinio darbo užmokesčio. Po 20 tarnybos metų ši išmoka mokama neatsižvelgiant į papildomą darbo stažą ir sudaro 20 % suinteresuotojo asmens gaunamo bazinio darbo užmokesčio.

<...>“

- 25 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi buvo iš dalies pakeistos kai kurios kitos Prokuratūros įstatymo nuostatos, įtraukiant nuorodas į naują prokurorų pensinį amžių, kuris yra 60 metų moterims ir 65 metai vyrams.

2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymas

26 2002 m. lapkričio 23 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.* 2002, Nr. 240, 2052 pozicija, toliau – 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymas) 30 straipsnio 1 dalyje buvo numatyta, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinis amžius yra 70 metų. Tačiau to paties 30 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta, kad teisėjai, pateikę prašymą, galėjo išeiti į pensiją sulaukę 67 metų amžiaus.

27 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 30 straipsnio 2 dalis iš pradžių buvo iš dalies pakeista 2016 m. lapkričio 16 d. įstatymu ir amžius, kurio sulaukus buvo galima pateikti tokį prašymą, buvo sumažintas iki 65 metų. Vis dėlto, dar prieš įsigaliojant šiam pakeitimui, ta pati nuostata iš naujo iš dalies pakeista 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi. Po šiuo įstatymu padaryto dalinio pakeitimo 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta:

„[*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjai, kurie to prašo, išeina į pensiją:

1) moterys – sulaukusios 60 metų, o vyrai – sulaukę 65 metų amžiaus.

<...>“

28 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 42 ir 43 straipsniuose buvo nustatyta:

„42 straipsnis

<...>

4. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo darbo užmokestis yra pagrindinis ar padidintas. Padidintas darbo užmokestis atitinka 115 % pagrindinio darbo užmokesčio.

5. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjas, pradėdamas tarnybą, gauna pagrindinį bazinį darbo užmokestį. Po septynerių metų tarnybos mokamas padidintas bazinis darbo užmokestis.

<...>

43 straipsnis. [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjas turi teisę į išmoką už darbo stažą, kuria kiekvienais metais 1 % didinamas bazinis darbo užmokestis, tačiau neviršijama 20 % šio darbo užmokesčio. Tarnybos laikas, nuo kurio priklauso išmokos dydis, taip pat apima tarnybos laiką arba darbo santykius, buvusius prieš jo paskyrimą į [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjo pareigas, taip pat advokato, patarėjo teisės klausimais arba notaro profesinės praktikos laikotarpius.“

29 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 50 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Į pensiją išėjęs [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjas turi teisę į tarnybines pajamas, lygias 75 % bazinio darbo užmokesčio ir išmokų už darbo stažą, gautų paskutinėje darbovietėje. Šių tarnybinių pajamų gavimo laikotarpiai ir dydžiai tikslinami atsižvelgiant į einančių pareigas [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] teisėjų bazinio darbo užmokesčio pokyčius.“

30 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymas buvo panaikintas ir pakeistas 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas, *Dz. U.* 2018, 5 pozicija, toliau – 2017 m. gruodžio 8 d. įstatymas), kuris įsigaliojo 2018 m. balandžio 3 d.

Ikiteisminė procedūra

- 31 Manydama, kad priėmusi 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktus ir 13 straipsnio 1–3 dalis Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal, pirma, SESV 157 straipsnį ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą, ir, antra, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, 2017 m. liepos 28 d. Komisija šiai valstybei narei nusiuntė oficialų pranešimą. Ši atsakė į jį 2017 m. rugpjūčio 31 d. raštu, jame neigė, kad padarė kokį nors Sąjungos teisės pažeidimą.
- 32 2017 m. rugsėjo 12 d. Komisija pateikė pagrįstą nuomonę, joje pakartojo, kad ankstesniame punkte nurodytomis nacionalinės teisės nuostatomis buvo pažeistos minėtos Sąjungos teisės nuostatos. Todėl ši institucija paragino Lenkijos Respubliką per vieną mėnesį nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. Ši valstybė narė atsakė 2017 m. spalio 12 d. raštu, jame padarė išvadą, kad nurodytų pažeidimų nėra.
- 33 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Procesas Teisingumo Teisme

- 34 Pasibaigus rašytinei proceso daliai, per kurią Lenkijos Respublika pateikė atsiliepimą į ieškinį, tada – tripliką, kuriuo atsakė į Komisijos pateiktą dubliką, 2019 m. balandžio 8 d. teismo posėdyje buvo išklausti šalių žodiniai argumentai. 2019 m. birželio 20 d. generalinis advokatas pateikė savo išvadą ir šioje stadijoje žodinė proceso dalis buvo baigta.
- 35 2019 m. rugsėjo 16 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo Lenkijos Respublikos prašymą atnaujinti žodinę proceso dalį. Grįsdama šį prašymą, ji iš esmės nurodė nesutinkanti su generalinio advokato išvada, kuri, kaip matyti iš kai kurių jos punktų „turinio ir konteksto“, taip pat iš jiems analogiškų 2019 m. balandžio 11 d. generalinio advokato išvados byloje *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:325) punktu, be kita ko, grįsta tariamai klaidingu ankstesnės Teisingumo Teismo jurisprudencijos, visų pirma, 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) ir 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), aiškinimu, kurio, beje, šalys neaptarė.
- 36 Šiuo klausimu primintina, pirma, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statute ir Teisingumo Teismo procedūros reglamente šalims nenumatyta galimybė pateikti atsiliepimų į generalinio advokato išvadą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Antra, pagal SESV 252 straipsnio antrą pastraipą generalinis advokatas viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikia motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statutą jis privalo dalyvauti. Teisingumo Teismo nesaisto nei generalinio advokato išvada, nei ją grindžiantys motyvai. Todėl šalies nesutikimas su generalinio advokato išvada, nepaisant to, kokie klausimai joje nagrinėjami, savaime negali būti motyvas, pateisiantis žodinės proceso dalies atnaujinimą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Tačiau Teisingumo Teismas pagal savo Procedūros reglamento 83 straipsnį bet kuriuo momentu, išklausęs generalinį advokatą, gali priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo, jeigu mano, kad nepakanka informacijos arba kad byla turi būti nagrinėjama remiantis šalių nesvarstytu argumentu (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, 28 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 39 Vis dėlto nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą, mano, kad po rašytinės proceso dalies ir jo surengto posėdžio turi visą sprendimui priimti būtina informaciją. Be to, jis pažymi, kad ši byla neturi būti nagrinėjama remiantis šalių nesvarstytu argumentu.
- 40 Šiomis aplinkybėmis nėra pagrindo atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl ieškinio

Dėl ginčo dalyko išlikimo

- 41 Triplike ir per teismo posėdį Lenkijos Respublika teigė, kad ši byla dėl įsipareigojimų nevykdymo konstatavimo neteko dalyko, nes 2018 m. gegužės 23 d. įsigaliojo 2018 m. balandžio 12 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy o Sądzie Najwyższym* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Įstatymas dėl Nacionalinės teisėjų tarybos ir [2017 m. gruodžio 8 d. įstatymas]; *Dz. U.* 2018, 848 pozicija, toliau – 2018 m. balandžio 12 d. įstatymas).
- 42 Dėl pirmojo kaltinimo pažeidus SESV 157 straipsnį ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą ji nurodo, kad 2018 m. balandžio 12 d. įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi buvo iš dalies pakeistos 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1 ir 3 dalys ir panaikinti skirtumai tarp vyrų ir moterų, einančių Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų ir prokurorų pareigas, pensinio amžiaus, būtent šį skirtumą ginčija Komisija. Dėl nuostatų, reglamentuojančių *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinį amžių, ji nurodo, kad jos buvo pakeistos 2017 m. gruodžio 8 d. įstatyme įtvirtintomis nuostatomis.
- 43 Dėl antrojo kaltinimo pažeidus ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, ji teigia, kad dėl 2018 m. balandžio 12 d. įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi padarytų 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies ir 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktų pakeitimų dabar Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1b dalyje numatyta, kad Nacionalinė teisėjų taryba (Lenkija), o ne teisingumo ministras duoda sutikimą, kad 65 metų amžiaus sulaukę Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjai toliau eitų teisėjų pareigas. Be to, dėl šių pakeitimų Nacionalinė teisėjų taryba sprendimus šiuo klausimu turės priimti taikydama kitokius kriterijus nei tie, kurie anksčiau buvo taikomi teisingumo ministrui priimant sprendimus.
- 44 Savo ruožtu per teismo posėdį Komisija nurodė, kad neatsisako ieškinio.
- 45 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nėra reikalo nagrinėti, ar Lenkijos Respublikos nurodytais teisės aktų pakeitimais galėjo būti visiškai ar iš dalies pašalinti nurodyti įsipareigojimų pažeidimai, ir pakanka priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją įsipareigojimų neįvykdymo buvimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į tokią valstybės narės padėtį, kokia buvo pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje, o į vėliau padarytus pakeitimus Teisingumo Teismas negali atsižvelgti (2012 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija, C-286/12, EU:C:2012:687, 41 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).*
- 46 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad tą dieną, kai baigėsi Komisijos pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, šiame ieškinyje Komisijos ginčijamos nacionalinės teisės nuostatos tebegaliojo. Vadinasi, Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą dėl šio ieškinio.

Dėl pirmojo kaltinimo

Šalių argumentai

- 47 Pirmajame kaltinime Komisija teigia, kad 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1–3 dalyse įtvirtinti moterų ir vyrų skirtumai, susiję, pirma, su Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų ir Lenkijos prokuratūros prokurorų pensiniu amžiumi ir, antra, su amžiumi, kurio sulaukę *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai gali išeiti į išankstinę pensiją (abiem atvejais šis amžius yra 60 metų moterims ir 65 metai vyrams), yra diskriminacija dėl lyties, uždrausta pagal SESV 157 straipsnį, Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą.
- 48 Anot Komisijos, šioms trims teisėjų ir prokurorų kategorijoms taikomos pensijų sistemos patenka į sąvoką „užmokestis“, kaip ji suprantama pagal SESV 157 straipsnį, ir į Direktyvos 2006/54 taikymo sritį, nes atitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytus tris kriterijus, t. y. pagal šias sistemas numatyta senatvės pensija skiriama tik tam tikros kategorijos darbuotojams, ji tiesiogiai priklauso nuo darbo stažo ir jos dydis apskaičiuojamas paskutinio atlyginimo pagrindu.
- 49 Iš tiesų, pirma, kiekviena iš minėtų sistemų taikoma atskirai darbuotojų kategorijai. Antra, suinteresuotųjų asmenų senatvės pensijos dydis apskaičiuojamas remiantis darbo užmokesčiu, gautu einant paskutines pareigas, nes jis yra lygus 75 % šio darbo užmokesčio. Trečia, ši pensija tiesiogiai priklauso nuo darbo stažo, nes iš taikytinų nacionalinės teisės nuostatų matyti, kad tarnybos metų skaičius yra lemiamas veiksnys apskaičiuojant kiekvieną iš šių dviejų užmokesčio sudedamųjų dalių, t. y. pirma, bazinį darbo užmokestį ir, antra, išmoką už darbo stažą.
- 50 Ir SESV 157 straipsniu, ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punktu, ir 9 straipsnio 1 dalies f punktu draudžiama tokių pensijų gavimo tikslu nustatyti skirtingas amžiaus sąlygas, atsižvelgiant į lytį.
- 51 Be to, Komisija mano, kad ginčijami skirtumai nėra pozityvios priemonės, kurių leidžiama imtis pagal SESV 157 straipsnio 4 dalį ir Direktyvos 2006/54 3 straipsnį.
- 52 Savo ruožtu Lenkijos Respublika iš esmės teigia, kad ginčijamoms pensijų sistemoms taikomas ne SESV 157 straipsnis ar Direktyva 2006/54, bet 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 215), kurios 7 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta valstybių narių teisė netaikyti jos nustatant amžių senatvės pensijai gauti. Anot jos, šios sistemos neatitinka vieno iš trijų šio sprendimo 48 punkte nurodytų kriterijų, būtent, kad nagrinėjama pensija turi tiesiogiai priklausyti nuo darbo stažo.
- 53 Tai, kad išmoka už darbo stažą negali viršyti 20 % bazinio darbo užmokesčio, o ši riba pasiekama po 20 karjeros metų, faktiškai reiškia, kad tarnybos laikotarpis turi tik antraeilę reikšmę apskaičiuojant pensijos dydį.
- 54 Dėl bazinio darbo užmokesčio ji nurodo, jog, atsižvelgiant į tai, kad pradėdamas eiti pareigas *Sąd Rejonowy* (apylinkės teismas) teisėjas arba *Prokuratura Rejonowa* (apylinkės prokuratūra) prokuroras gauna bazinį darbo užmokestį, o išdirbęs penkerius metus – kito aukštesnio lygio bazinį darbo užmokestį, po 20 tarnybos metų kiekvienas teisėjas ar prokuroras gauna penkto – aukščiausiojo – lygio padidintą darbo užmokestį. Savo ruožtu padidinto darbo užmokesčio gavimas dėl paskyrimo į aukštesnes pareigas priklauso nuo atskirų atitinkamų teisėjų ar prokurorų pareigų paaukštinimo, todėl nėra tiesiogiai susijęs su darbo stažu.
- 55 Taigi pagal taikytinas nacionalinės teisės nuostatas visi teisėjai ar prokurorai – vyrai ir moterys – įskaitant tuos, kurie prieš tai vykdė kitą profesinę veiklą, suteikiančią teisę eiti teisėjo ar prokuroro pareigas, gaus didžiausią išmoką už darbo stažą ir aukščiausio lygio padidintą bazinį darbo užmokestį

gerokai iki pensinio amžiaus. Tai reiškia, kad 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatyme įtvirtintas vyrų ir moterų pensinio amžiaus skirtumas neturi jokios įtakos šių teisėjų ir prokurorų gaunamos išstarnauto laiko pensijos dydžiui; tai taikoma ir išankstinės pensijos atveju, nes ji priklauso nuo to, ar tenkinamas reikalavimas turėti bent 25 metus darbo stažo.

- 56 Galiausiai Lenkijos Respublika teigia, kad tuo metu, kai dar galiojo Komisijos ginčijamos nuostatos, egzistavo ir pereinamojo laikotarpio nuostatos, t. y. numatytos 2016 m. lapkričio 16 d. įstatymo 26 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurias taikant visi 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatyme nurodyti teisėjai ir prokurorai – moterys ir vyrai, kuriems vėliausiai 2018 m. balandžio 30 d. sukako 60 metų (moterys) ar 65 metai (vyrai), galėjo prašyti taikyti jiems anksčiau galiojusį pensinį amžių, kuris buvo vienodas vyrams ir moterims; tam jie turėjo pateikti pareiškimą teisės aktuose nustatytu terminu ir neprivalėjo gauti jokios valdžios institucijos sutikimo.
- 57 Papildomai Lenkijos Respublika teigia, kad ginčijamos nacionalinės teisės nuostatos yra pagal SESV 157 straipsnio 4 dalį ir Direktyvos 2006/54 3 straipsnį „leidžiamos pozityvios priemonės“. Ji nurodo, jog dėl ypatingo moterų vaidmens visuomenėje, susijusio su motinyste ir vaikų auklėjimu, joms sunkiau nuolat atsiduoti profesinei karjerai, todėl jų pareigos paaukštinamos rečiau nei vyrų. Viešasis interesas reikalauja, kad keliama pareigų paaukštinimo reikalavimai išliktų aukšti ir vienodi, todėl neįmanoma imtis konkrečių sušvelninimo priemonių reaguojant į sunkumus, su kuriais susiduria moterys per savo karjerą. Taigi galimybė anksčiau išeiti į pensiją yra netiesioginė kompensacija už šiuos moterų paprastai patiriamus nepatogumus.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 58 Pirma, primintina, kad pagal SESV 157 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų taikomas principas už vienodą ar vienodos vertės darbą abiejų lyčių darbuotojams mokėti vienodą užmokestį. SESV 157 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje užmokestis apibrėžtas kaip įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kurį darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą.
- 59 Norint įvertinti, ar senatvės pensija patenka į SESV 157 straipsnio taikymo sritį, vienintelis lemiamas kriterijus gali būti tai, kad senatvės pensija mokama darbuotojui dėl jo ir buvusio darbdavio darbo santykių, o tai yra užimtumo kriterijus, nurodytas pačiame straipsnyje (2019 m. sausio 15 d. Sprendimo *E.B., C-258/17*, EU:C:2019:17, 45 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija). Išmokos, mokamos pagal pensijų sistemą iš esmės dėl suinteresuotojo asmens buvusio darbo, yra susijusios su jo darbo užmokesčiu ir patenka į nurodytos nuostatos taikymo sritį (2009 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Graikija, C-559/07*, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:198, 42 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 60 Remiantis suformuota jurisprudencija, į SESV 157 straipsnio taikymo sritį patenka pensija, kuri skiriama tik tam tikros kategorijos darbuotojams ir tiesiogiai priklauso nuo išdirbtų laikotarpių, o jos dydis apskaičiuojamas remiantis paskutiniu darbo užmokesčiu (2019 m. sausio 15 d. Sprendimo *E.B., C-258/17*, EU:C:2019:17, 46 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 61 Nagrinėjamu atveju Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjai, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjai ir Lenkijos prokuratūros prokurorai, kuriems taikomos trys nagrinėjamos pensijų sistemos, turi būti laikomi trijų atskirų kategorijų darbuotojais, kaip tai suprantama pagal pirmesniame punkte nurodytą jurisprudenciją. Šiuo klausimu iš suformuotos jurisprudencijos iš esmės matyti, kad pareigūnai, kuriems taikoma pensijų sistema, skiriasi nuo darbuotojų, dirbančių įmonėje ar įmonių grupėje, ekonominės veiklos srityje arba profesinės veiklos sektoriuje ar sektorių grupėje, tik ypatingais bruožais, būdingais jų darbo santykiams su valstybe, viešosios valdžios institucijomis ar viešojo sektoriaus darbdaviais (2001 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Griesmar, C-366/99*, EU:C:2001:648, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2009 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Graikija, C-559/07*, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:198, 52 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 62 Taip pat pažymėtina, kad nagrinėjamoje byloje nekyla ginčo dėl to, jog kiekvienai iš trijų suinteresuotųjų pareigūnų kategorijų mokamos pensijos dydis apskaičiuojamas jų paskutinio darbo užmokesčio pagrindu. Iš tiesų, iš Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 100 straipsnio 2 dalies, Prokuratūros įstatymo 127 straipsnio 1 dalies, kurioje pateikta nuoroda į minėtą 100 straipsnį, taip pat iš 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 50 straipsnio matyti, kad šiems pareigūnams mokamos pensijos dydis yra 75 % bazinio darbo užmokesčio ir išmokų už darbo stažą, gautų paskutinėje darbovietėje.
- 63 Dėl to, ar šios pensijos tiesiogiai priklauso nuo suinteresuotųjų asmenų įgyto darbo stažo, reikia konstatuoti, pirma, kad iš Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 91 straipsnio 1 dalies ir 91a straipsnio 3 dalies, Prokuratūros įstatymo 124 straipsnio 1 ir 5 dalių ir 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 42 straipsnio 4 ir 5 dalių matyti, kad bazinio darbo užmokesčio – vienos iš paskutinio darbo užmokesčio, nuo kurio skaičiuojami 75 % nustatant šiems skirtingų kategorijų pareigūnams mokėtinos pensijos dydį, sudedamųjų dalių – dydis keičiasi, atsižvelgiant į suinteresuotųjų pareigūnų darbo stažą.
- 64 Antra, kiek tai susiję su šio paskutinio darbo užmokesčio kita sudedamąja dalimi, t. y. išmoka už darbo stažą, iš Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 91 straipsnio 7 dalies, Prokuratūros įstatymo 124 straipsnio 11 dalies ir 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 43 straipsnio matyti, kad tarnybos metų skaičius turi įtakos skaičiuojant šią išmoką, nes ji lygi 5 % bazinio darbo užmokesčio, gaunamo po penkerių tarnybos metų, ir paskui penkiolika metų kasmet didinama 1 %.
- 65 Be to, kaip pažymi Komisija, pati išmoka už darbo stažą sudaro šio bazinio darbo užmokesčio, didėjančio atsižvelgiant į suinteresuotųjų pareigūnų darbo stažą, procentinę dalį, todėl ji taip pat priklauso nuo suinteresuotųjų asmenų įgyto darbo stažo.
- 66 Atsižvelgiant į tai, šio sprendimo 53–55 punktuose nurodytos įvairios aplinkybės, kuriomis remiasi Lenkijos Respublika, neturi reikšmės nustatant, ar pagal nagrinėjamas pensijų sistemas mokamos pensijos patenka į sąvoką „užmokestis“, kaip tai suprantama pagal SESV 157 straipsnį.
- 67 Iš tiesų šios aplinkybės neturi įtakos nei faktui, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 63–65 punktuose padarytų konstatavimų, suinteresuotųjų asmenų tarnybos trukmė nagrinėjamu atveju vaidina lemiamą vaidmenį skaičiuojant jų pensijos dydį, nei aplinkybei, kad pagal nagrinėjamas pensijų sistemas mokamos pensijos daugiausia priklauso nuo suinteresuotųjų asmenų dirbto darbo, o tai pagal šio sprendimo 59 punkte primintą suformuotą jurisprudenciją yra lemiamas kriterijus pripažįstant išmoką „užmokesčiu“, kaip tai suprantama pagal SESV 157 straipsnį (šiuo klausimu žr. 1994 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *Beune*, C-7/93, EU:C:1994:350, 5 ir 46 punktus; 2001 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Griesmar*, C-366/99, EU:C:2001:648, 33–35 punktus ir 2002 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Niemi*, C-351/00, EU:C:2002:480, 45 ir 55 punktus).
- 68 Be to, šiuo klausimu reikia patikslinti, kad, kaip teigia Komisija, ši suinteresuotųjų asmenų gaunamos pensijos ir jų dirbto darbo ryšį dar labiau sustiprina tai, kad iš Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 100 straipsnio 3 dalies, Prokuratūros įstatymo 127 straipsnio 1 dalies, kurioje pateikta nuoroda į minėtą 100 straipsnį, taip pat iš 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatymo 50 straipsnio matyti, jog pensijos perskaiciuojamos atsižvelgiant į dirbančių teisėjų ir prokurorų darbo užmokesčio didėjimą.
- 69 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pensijos, mokamos pagal Bendrosios kompetencijos teismų įstatyme, Prokuratūros įstatyme ir 2002 m. Aukščiausiojo Teismo įstatyme įtvirtintas sistemas, patenka į sąvoką „užmokestis“, kaip ji suprantama pagal SESV 157 straipsnį.

- 70 Dėl Direktyvos 2006/54, visų pirma jos 5 straipsnio a punkto ir 9 straipsnio 1 dalies f punkto, kurie, kaip teigia Komisija, taip pat pažeisti, pažymėtina, kad abi šios nuostatos yra minėtos direktyvos II antraštinės dalies 2 skyriuje, kuriame, kaip matyti iš jo pavadinimo, įtvirtintos nuostatos dėl vienodo požiūrio profesinėse socialinės apsaugos sistemose.
- 71 Direktyvos 2006/54 7 straipsnio, kuriame apibrėžiama šio 2 skyriaus dalykinė taikymo sritis, 2 dalyje patikslinama, kad šis skyrius taikomas tam tikrai darbuotojų kategorijai, pavyzdžiui, pareigūnams, taikomoms pensijų sistemoms, jeigu išmokos pagal tokią sistemą yra mokamos dėl darbo santykių su viešojo sektoriaus darbdaviu.
- 72 Šiuo klausimu iš Direktyvos 2006/54 14 konstatuojamosios dalies matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė atsižvelgti į tai, kad, remiantis šio sprendimo 60 punkte priminta Teisingumo Teismo jurisprudencija, pareigūnų pensijų sistema patenka į SESV 157 straipsnyje įtvirtinto vienodo užmokesčio principo taikymo sritį, jei pagal šią sistemą išmokos yra mokamos darbuotojui dėl jo darbo santykių su viešojo sektoriaus darbdaviu, o ši sąlyga tenkinama, jeigu nurodyta pensijų sistema skirta konkrečiai darbuotojų kategorijai ir jeigu išmokos tiesiogiai priklauso nuo darbo stažo ir apskaičiuojamos remiantis paskutiniu pareigūno darbo užmokesčiu.
- 73 Iš šio sprendimo 61–69 punktų matyti, kad visos trys šiame ieškinyje nurodytos pensijų sistemos tenkina šias sąlygas, todėl jos patenka į Direktyvos 2006/54 II antraštinės dalies 2 skyriaus, taigi ir į šios direktyvos 5 ir 9 straipsnių dalykinę taikymo sritį.
- 74 Antra, primintina, kad, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, SESV 157 straipsniu draudžiama bet kokia darbuotojų vyrų ir moterų diskriminacija dėl darbo užmokesčio, kad ir koks būtų šią nelygybę lemiantis mechanizmas. Pagal tą pačią jurisprudenciją skirtingo amžiaus pensijai, kuri pagal SESV 157 straipsnį yra užmokestis, gauti nustatymas atsižvelgiant į lytį, prieštarauja šiai nuostatai (šiuo klausimu žr. 1990 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Barber*, C-262/88, EU:C:1990:209, 32 punktą, 2002 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Niemi*, C-351/00, EU:C:2002:480, 53 punktą ir 2008 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-46/07, nepaskelbtas Rink., EU:C:2008:618, 55 punktą).
- 75 Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punkte nustatyta, kad bet kokia tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija dėl lyties yra draudžiama profesinėse socialinės apsaugos sistemose, ypač kiek tai susiję su šių sistemų taikymo sritimi ir naudojimosi jomis sąlygomis.
- 76 Savo ruožtu šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos tam tikros nuostatos, kurios, kai tiesiogiai arba netiesiogiai grindžiamos lytimi, priskiriamos prie vienodo požiūrio principui prieštaraujančių nuostatų. Kaip matyti iš 9 straipsnio 1 dalies f punkto, tokiomis pripažįstamos nuostatos, kuriomis nustatomas skirtingas pensinis amžius atsižvelgiant į lytį. Taip Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, kad šioje nuostatoje numatytos profesinių socialinės apsaugos sistemų taisyklės prieštarauja Direktyvoje 2006/54 įtvirtintam vienodo požiūrio principui (2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *X*, C-318/13, EU:C:2014:2133, 48 punktas).
- 77 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1–3 dalių nuostatose įtvirtintas skirtingas pensinis amžius atsižvelgiant į lytį, kiek jose įtvirtintas Bendrosios kompetencijos teismų teisėjų ir prokurorų pensinis amžius yra 60 metų (moterų) ir 65 metai (vyrų), taip pat kiek jos leidžia *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjams išeiti į išankstinę pensiją nuo 65 metų vyrams ir nuo 60 metų moterims.
- 78 Dėl to minėtomis nuostatomis atitinkamose pensijų sistemose įtvirtinta tiesioginė diskriminacija dėl lyties, visų pirma, kiek tai susiję su momentu, kada suinteresuotieji asmenys gali pradėti veiksmingai naudotis šiose sistemose numatytomis lengvatomis, todėl jos pažeidžia ir SESV 157 straipsnį, ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio 1 dalį, visų pirma jos a punktą, siejamą su tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies f punktu.

- 79 Trečia, dėl Lenkijos Respublikos argumento, kad skirtingo pensinio amžiaus nustatymas atsižvelgiant į lytį pateisinamas tikslu pašalinti moterų diskriminaciją, pažymėtina, kad remiantis suformuota jurisprudencija jam negalima pritarti.
- 80 Nors pagal SESV 157 straipsnio 4 dalį valstybėms narėms leidžiama toliau taikyti arba naujai nustatyti priemones, numatančias konkrečias lengvatas, skirtas tam, kad būtų išvengta nepalankių profesinės veiklos sąlygų arba jos kompensuotos, kad būtų užtikrinta visiška vyrų ir moterų lygybė profesiniame gyvenime, iš to negalima daryti išvados, kad pagal šią nuostatą leidžiama nustatyti tokias skirtingas amžiaus sąlygas atsižvelgiant į lytį. Iš tiesų nacionalinės priemonės, kurioms taikoma minėta nuostata, bet kuriuo atveju turi padėti moterims vykdyti profesinę veiklą lygiomis sąlygomis su vyrais (šiuo klausimu žr. 2001 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Griesmar*, C-366/99, EU:C:2001:648, 64 punktą ir 2008 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-46/07, nepaskelbtas Rink., EU:C:2008:618, 57 punktą).
- 81 Skirtingo pensinio amžiaus nustatymas atsižvelgiant į lytį negali kompensuoti nepatogumų, su kuriais savo karjere susiduria pareigūnės, padėti joms profesiniame gyvenime ir pašalinti problemas, su kuriomis jos gali susidurti per savo profesinę karjerą (2008 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-46/07, nepaskelbtas Rink., EU:C:2008:618, 58 punktą).
- 82 Dėl dviejuose pirmesniuose punktuose išdėstytų priežasčių tokios priemonės taip pat negalima leisti pagal Direktyvos 2006/54 3 straipsnį. Kaip matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės ir iš šios direktyvos 22 konstatuojamosios dalies, minėtoje nuostatoje nurodytos tik tos priemonės, kurios leidžiamos pagal SESV 157 straipsnio 4 dalį.
- 83 Ketvirta, kalbant apie pereinamojo laikotarpio priemones, kurias Lenkijos Respublika nurodė savo triplike ir per teismo posėdį, pakanka pažymėti, kad bet kuriuo atveju, kaip ši valstybė narė pati pripažino, šios priemonės galėjo suteikti naudos tik iki 2018 m. balandžio 30 d. 60 metų amžiaus sulaukusioms teisėjoms ir prokurorėms. Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šio ieškinio vertinimui svarbią dieną, t. y. kaip priminta šio sprendimo 45 ir 46 punktuose, pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos dieną, Komisijos nurodyta diskriminacija dėl lyties tebegaliojo.
- 84 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia pritarti pirmajam Komisijos kaltinimui dėl SESV 157 straipsnio ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punkto ir 9 straipsnio 1 dalies f punkto pažeidimo.

Dėl antrojo kaltinimo

Dėl kaltinimo apimties

- 85 Per teismo posėdį Komisija patikslino, kad savo antruoju kaltinimu ji iš esmės siekia, kad būtų konstatuotas ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsniu, pažeidimas. Komisijos teigimu, ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodyta sąvoka „veiksminga teisinė apsauga“ iš tiesų turi būti aiškinama atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnio turinį, visų pirma, į nuo šiame straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą neatsiejamas garantijas, todėl pirmąją iš šių nuostatų reikalaujama, kad būtų užtikrintas tokių institucijų, kaip Lenkijos bendrosios kompetencijos teismai, kuriems būtent ir patikėta užduotis aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę, nepriklausomumas.
- 86 Taigi, siekiant priimti sprendimą dėl šio kaltinimo, būtina išnagrinėti, ar Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Šalių argumentai

- 87 Remdamasi visų pirma 2018 m. vasario 27 d. Sprendimu *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), Komisija tvirtina, kad siekdama įvykdyti jai ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytą įpareigojimą numatyti teisių gynimo priemonių sistemą, užtikrinančią veiksmingą teisminę kontrolę Sąjungos teisei priklausančiose srityse, Lenkijos Respublika turi užtikrinti, kad nacionalinės institucijos, kurios kaip Lenkijos bendrosios kompetencijos teismai gali priimti sprendimus šios teisės taikymo ar aiškinimo klausimais, atitiktų teismų nepriklausomumo reikalavimą, kuris yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą turinio dalis, kaip matyti iš Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos.
- 88 Anot Komisijos, Lenkijos Respublika pažeidė pirmesniame punkte minėtą įpareigojimą, kai 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi sumažino Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjams taikomą pensinį amžių – iki 65 metų vyrams ir iki 60 metų moterims, kartu nurodyto įstatymo 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktais suteikdama teisingumo ministrui teisę leisti jiems toliau eiti teisėjų pareigas ar neleisti jų eiti iki 70 metų amžiaus.
- 89 Šiuo klausimu Komisija tvirtina, kad kriterijai, kuriais remdamasis teisingumo ministras turi priimti sprendimą, yra pernelyg neaiškūs ir kad ginčijamos nuostatos neįpareigoja jo nei leisti toliau eiti teisėjų pareigas šių kriterijų pagrindu, nei motyvuoti savo sprendimą pagal šiuos kriterijus; be to, negali būti vykdoma minėto sprendimo teisminė kontrolė. Minėtose nuostatose taip pat nepatikslinama, per kiek laiko šis teisingumo ministro sprendimas turi būti priimtas, koks jo galiojimo terminas ir ar prireikus jo galiojimas gali arba turi būti pratęstas.
- 90 Komisijos teigimu, atsižvelgiant į šiomis aplinkybėmis teisingumo ministrui suteiktą diskreciją, būsima pareiga kreiptis į jį su prašymu pratęsti teisėjo įgaliojimų vykdymo terminą, o pateikus tokį prašymą būtinybė neapibrėžtą laiką laukti ministro sprendimo gali lemti tai, kad atitinkamam teisėjui būtų daromas spaudimas, dėl kurio jis būtų priverstas atsižvelgti į galimus vykdomosios valdžios interesus jo nagrinėjamosiose bylose, įskaitant atvejus, kai jam reikia išaiškinti ir taikyti Sąjungos teisės nuostatas. Todėl ginčijamos nuostatos kelia grėsmę dirbančių teisėjų asmeniniam ir profesiniam nepriklausomumui.
- 91 Komisijos nuomone, šios nuostatos taip pat kelia grėsmę atitinkamų teisėjų nepašalinamumui. Šiuo klausimu Komisija pabrėžia, kad jos kaltinimas susijęs ne su pačiu teisėjų pensinio amžiaus sumažinimu, bet su aplinkybe, kad nagrinėjamu atveju ši sumažinimą lydėjo diskrecinių įgaliojimų suteikimas teisingumo ministrui. Anot Komisijos, teisėjai turi būti apsaugoti nuo bet kokio sprendimo savavališkai atimti iš jų teisę toliau vykdyti teismines funkcijas ne tik jiems formaliai praradus teisėjo statusą, pavyzdžiui, nušalinimo atveju, bet ir sprendžiant klausimą dėl tokių funkcijų vykdymo pratęsimo sulaukus pensinio amžiaus, kai jie patys nori tęsti darbą ir jų sveikatos būklė tai leidžia.
- 92 Šiomis aplinkybėmis Komisija tvirtina, kad Lenkijos Respublikos argumentas, jog ginčijamos nuostatos buvo skirtos suderinti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pensinį amžių su darbuotojams taikomu bendru pensiniu amžiumi, yra nepagrįstas, nes teisėjų nepriklausomumo principo pažeidimas niekaip negali būti pateisinamas. Bet kuriuo atveju pagal bendrąją pensijų sistemą, skirtingai nei pagal ginčijamą bendrosios kompetencijos teismų teisėjams taikomą sistemą, darbuotojai nėra automatiškai išleidžiami į pensiją, o tik įgyja teisę, bet ne pareigą nutraukti darbinę veiklą. Be to, iš 2018 m. kovo 8 d. Lenkijos vyriausybės parengtos baltosios knygos, skirtos Lenkijos teismų reformai, matyti, kad sumažinant teisėjų pensinį amžių siekta, be kita ko, atsikratyti tam tikrų kategorijų teisėjų.
- 93 Lenkijos Respublika pirmiausia teigia, kad Komisijos ieškinyje ginčijamos nacionalinės taisyklės susijusios su nacionalinės teismų sistemos organizavimu ir veikimu, o šie klausimai patenka ne į Sąjungos teisės taikymo sritį ar Sąjungos kompetenciją, bet į išimtinę valstybių narių kompetenciją, ir jiems galioja valstybių narių procesinė autonomija. Taigi jei tokios nacionalinės taisyklės būtų

tikrinamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, šių Sąjungos teisės nuostatų taikymo sritis būtų pernelyg išplėsta, o jos gali būti taikomos tik Sąjungos teisės reglamentuojamais atvejais.

- 94 Nagrinėjamu atveju nėra jokio Sąjungos teisės įgyvendinimo, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Be to, iš ESS 6 straipsnio 1 dalies ir Chartijos 51 straipsnio 2 dalies matyti, kad Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų ir nenustato Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių. Savo ruožtu ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje įtvirtinta tik bendra pareiga imtis būtinų priemonių siekiant užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse, tačiau Sąjungai nesuteikiama kompetencija priimti pagrindines teisės normas teismų srityje, kaip antai dėl teisėjų pensinio amžiaus, kurios iš tikrųjų nebūtų susijusios su Sąjungos teise.
- 95 Antra, Lenkijos Respublika ginčija bet kokią teisėjų nepašalinamumo principo pažeidimą, nes, anot jos, šis principas taikomas tik dirbantiems teisėjams, o ginčijami nacionalinės teisės aktai taikomi teisėjams, kurie jau sulaukė teisės aktuose nustatyto pensinio amžiaus. Išėję į pensiją teisėjai išlaiko teisėjų statusą ir įgyja teisę į gerokai didesnę ištarnauto laiko pensiją nei pagal bendrąją socialinio draudimo sistemą mokamos išmokos. Šiuo atveju teisėjų pensinio amžiaus suderinimas su pensiniu amžiumi, nustatytu pagal darbuotojams taikomą bendrą senatvės pensijų sistemą, negali būti laikomas savavališku ar nepagrįstu.
- 96 Trečia, iš teisinių kriterijų, kuriais remdamasis teisingumo ministras turi priimti sprendimą dėl galimo teisėjo įgaliojimų vykdymo pratęsimo sulaukus įprasto pensinio amžiaus, matyti, kad atsisakyti pratęsti įgaliojimus galima tik tuomet, kai teisme, kuriame dirba suinteresuotasis teisėjas, jo darbo krūvis yra nedidelis ir kyla būtinybė perkelti šias pareigas į kitą teismą, kuriame darbo krūvis didesnis. Tokia priemonė yra teisėta, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, kad, išskyrus ypatingas aplinkybes, teisėjų negalima perkelti į kitą teismą be jų sutikimo.
- 97 Bet kuriuo atveju nuogastavimai, kad dirbantys teisėjai per šešių–dvylikos mėnesių laikotarpį gali būti skatinami priimti vykdomajai valdžiai palankius sprendimus, atsižvelgiant į jų netikrumą dėl būsimo sprendimo dėl galimo jų įgaliojimų vykdymo pratęsimo, yra nepagrįsti. Būtų klaidinga manyti, kad teisme daugelį metų išdirbusiam teisėjui gali būti daromas spaudimas, susijęs su galimu atsisakymu pratęsti jo įgaliojimų vykdymo terminą dar keliais papildomais metais. Be to, teisėjų nepriklausomumo garantija nebūtinai reiškia, kad vykdomosios ir teisminės valdžios institucijos visiškai nesusijusios. Pavyzdžiui, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėjo skyrimas naujai kadencijai taip pat priklauso nuo suinteresuotąjį asmenį siūlančios valstybės narės vyriausybės vertinimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

– *Dėl galimybės taikyti ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir jos taikymo srities*

- 98 Pirmiausia primintina, kad pagal ESS 19 straipsnį, kuriame sukonkretinta ESS 2 straipsnyje įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę gynybą (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 47 punktas).
- 99 Siekdamas šio tikslo, kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, valstybės narės nustato teisių gynimo priemones, kad užtikrintų teisės subjektams jų teisės į veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse laikymąsi. Taigi valstybės narės turi nustatyti teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemą, pagal kurią šiose srityse būtų užtikrinama veiksminga

teisminė kontrolė (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 48 punktas).

- 100 Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės apsaugos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris yra įtvirtintas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 49 punktas).
- 101 Dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos dalykinės taikymo srities reikia priminti, kad ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 29 punktas ir 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 50 punktas).
- 102 Be to, nors, kaip primena Lenkijos Respublika, valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės, visų pirma iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kylančių išpareigojimų (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 40 punktas ir 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 103 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir dėl to galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 55 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 104 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad Lenkijos bendrosios kompetencijos teismams dėl jų statuso gali tekti priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, ir kad kaip „teismai“, kaip jie apibrėžiami šioje teisėje, jie priskiriami prie Lenkijos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, todėl šie teismai turi atitikti veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus.
- 105 Siekiant užtikrinti, kad tokie bendrosios kompetencijos teismai galėtų suteikti tokią apsaugą, itin svarbu, kad jie išliktų nepriklausomi, kaip tai patvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, kurioje, be kitų su pagrindine teise į veiksmingą teisinę gynybą susijusių reikalavimų, numatytas reikalavimas užtikrinti teisę į tai, kad byla išnagrinėtų „nepriklausomas“ teismas (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 57 punktą).
- 106 Šis teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris yra neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmė, o ši teisė ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių

bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 48 ir 63 punktai ir 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 58 punktas).

- 107 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisijos ieškinyje suformuluotame antrajame kaltinime nurodytos nacionalinės nuostatos gali būti tikrinamos atsižvelgiant į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, todėl reikia išnagrinėti, ar, kaip teigia ši institucija, Lenkijos Respublika pažeidė šią nuostatą.

– *Dėl kaltinimo*

- 108 Reikia priminti, kad teismų nepriklausomumo reikalavimas, kurio laikymąsi pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą turi užtikrinti valstybės narės, kiek tai susiję su nacionaliniais teismais, kurie, kaip ir Lenkijos bendrosios kompetencijos teismai, priima sprendimus dėl Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo klausimų, apima du aspektus (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 71 punktą).
- 109 Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, jos nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, ji negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugota nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jos narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 72 punktas).
- 110 Antrasis, vidinis, aspektas savo ruožtu susijęs su nešališkumo sąvoka ir reikalauja vienodai atsiriboti nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų, susijusių su nagrinėjamos bylos dalyku. Pagal šį aspektą reikalaujama objektyvumo ir jokio suinteresuotumo bylos baigtimi nebuvimo, išskyrus siekį, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 65 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 73 punktas).
- 111 Šios nepriklausomumo ir nešališkumo garantijos susijusios su reikalavimu, kad egzistuočių taisyklės dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo prižasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 74 punktas).
- 112 Be to, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, būtina teisėjų laisvė nuo bet kokio išorinio poveikio ar spaudimo reikalauja tam tikrų garantijų (kaip antai nepašalinamumo garantijos), padedančių apsaugoti asmenis, kuriems pavesta užduotis priimti teismo sprendimus (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, taip pat 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 75 punktas).
- 113 Pagal nepašalinamumo principą reikalaujama, kad teisėjai galėtų eiti savo pareigas, kol sulauks privalomo pensinio amžiaus arba kol baigsis jų įgaliojimai, jeigu nustatyta šių įgaliojimų trukmė. Nors minėtas principas nėra absoliutus, jo išimtys gali būti taikomos tik kai tai pateisinama teisėtais ir privalomaisiais pagrindais, laikantis proporcingumo principo. Visuotinai pripažįstama, kad teisėjai gali

būti atšaukti iš pareigų laikantis atitinkamos tvarkos, jei jie nebetinkami pareigoms dėl nedarbingumo arba šiurkštaus pažeidimo (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 76 punktas).

- 114 Kalbant konkrečiau, šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nepriklausomumo reikalavimas reiškia, kad asmenims, kuriems pavesta užduotis priimti teismo sprendimus, taikoma drausminė tvarka, taigi ir galimo jų atšaukimo iš pareigų tvarka, turi užtikrinti garantijas, reikalingas, kad būtų išvengta bet kokio pavojaus, kad tokia tvarka bus naudojama kaip teismo sprendimų turinio politinės kontrolės sistema. Taigi priimtose taisyklėse, kurios apibrėžia drausminius pažeidimus sudarančias veikas ir konkrečiai taikomas sankcijas, numato nepriklausomos instancijos įsikišimą laikantis procedūros, visapusiškai garantuojančios Chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintas teises, tarp jų teisę į gynybą, ir suteikia galimybę ginčyti teisme drausmės priežiūros institucijų sprendimus, yra garantijos, būtinos siekiant išsaugoti teisminės valdžios nepriklausomumą (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 67 punktas ir 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 77 punktas).
- 115 Atsižvelgiant į ypatingą nepašalinamumo principo svarbą, jo išimtį leidžiama taikyti tik jei tai pateisinama teisėtu tikslu ir jei ji yra proporcinga šiam tikslui, su sąlyga, kad šis taikymas nesukelia teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamam teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 79 punktą).
- 116 Nagrinėjamu atveju, kaip pati Komisija nurodė savo rašytinėse pastabose ir per posėdį, savo antruoju kaltinimu ji nesiekia ginčyti paties Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo. Šis kaltinimas iš esmės nukreiptas prieš šią priemonę lydintį mechanizmą, pagal kurį teisingumo ministras turi teisę leisti šių teismų teisėjams toliau vykdyti teisinius įgaliojimus sulaukus sumažinto pensinio amžiaus. Anot Komisijos, kaip matyti iš šio mechanizmo ypatumų, jis kelia grėsmę atitinkamų teisėjų nepriklausomumui, nes neleidžia užtikrinti, kad jie vykdys savo įgaliojimus visiškai savarankiškai ir bus apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo. Be to, minėtos priemonės ir mechanizmo derinys kelia pavojų suinteresuotųjų teisėjų nepašalinamumui.
- 117 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad Komisijos ginčijamas mechanizmas susijęs ne su asmenų, kurie pretenduoja į teisėjo pareigas, skyrimo procedūra, o su pareigas einančių teisėjų, taigi, turinčių nuo teisėjo pareigų vykdymo neatsiejamas garantijas, galimybe toliau eiti šias pareigas sulaukus įprasto pensinio amžiaus, ir kad dėl to šis mechanizmas susijęs su šių teisėjų karjeros raidos ir nutrūkimo sąlygomis (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 109 punktą).
- 118 Be to, nors tik valstybės narės turi nuspręsti, ar leisti taip pratęsti teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus terminą, vis dėlto pasirinkdamos tokį mechanizmą jos privalo užtikrinti, kad tokio pratęsimo sąlygos ir tvarka nepažeistų teisėjų nepriklausomumo principo (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 110 punktas).
- 119 Kalbant apie šio sprendimo 109–111 punktuose primintą būtinumą užtikrinti, kad teisminės institucijos savo funkcijas vykdytų visiškai autonomiškai, laikydamosi objektyvumo ir neturėdamos jokio suinteresuotumo bylos baigtimi, ir būtų apsaugotos nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kuris gali kelti grėsmę jų narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams, pažymėtina, kad vien aplinkybės, jog tokiam subjektui, kaip teisingumo ministras, suteikiami įgaliojimai nuspręsti dėl galimo teisminių įgaliojimų vykdymo sulaukus įprasto pensinio amžiaus termino pratęsimo, nepakanka, norint konstatuoti teisėjų nepriklausomumo principo pažeidimą. Vis dėlto svarbu įsitikinti, kad šių sprendimų priėmimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės būtų tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams nedaro įtakos išorės

veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 111 punktą).

- 120 Siekiant to svarbu, kad minėtos sąlygos ir taisyklės būtų nustatytos taip, kad šie teisėjai būtų apsaugoti nuo galimo polinkio pasiduoti iš išorės daromam poveikiui ar spaudimui, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Taigi tokios taisyklės turi visų pirma leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiam tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 112 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 121 Nagrinėjamu atveju sąlygos ir procedūrinės taisyklės, kurių pagal ginčijamas nacionalinės teisės nuostatas turi būti laikomasi sprendžiant, ar pratęsti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų įgaliojimų vykdymo sulaukus naujai nustatyto pensinio amžiaus terminą, neatitinka tokių reikalavimų.
- 122 Visų pirma reikia pažymėti, kad Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1b dalyje numatyta, kad teisingumo ministras, atsižvelgdamas į tam tikrus kriterijus, gali nuspręsti, ar leisti tokį pratęsimą, ar ne. Tačiau šie kriterijai yra pernelyg neaiškūs ir jų neįmanoma patikrinti; be to, kaip per posėdį pripažino Lenkijos Respublika, ministro sprendimas neturi būti pagrįstas šiais kriterijais. Toks sprendimas taip pat negali būti skundžiamas teismine tvarka (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 114 punktą).
- 123 Taip pat primintina, kad pagal Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1 dalį pareiškimą pratęsti teisminių įgaliojimų vykdymo terminą suinteresuotieji teisėjai turi pateikti ne anksčiau kaip likus dvylikai mėnesių ir ne vėliau kaip likus šešiams mėnesiams iki įprasto pensinio amžiaus. Be to, kaip Komisija nurodė savo rašytinėse pastabose ir per teismo posėdį, o Lenkijos Respublika to neginčijo, pagal šią nuostatą teisingumo ministrui nenustatytas joks terminas, per kurį jis turi priimti sprendimą šiuo klausimu. Ši nuostata, nagrinėjama kartu su to paties įstatymo 69 straipsnio 1b dalimi, pagal kurią tuo atveju, kai suinteresuotasis teisėjas įprasto pensinio amžiaus sulaukia dar nepasibaigus procedūrai dėl jo įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo, jis lieka eiti savo pareigas iki procedūros pabaigos, gali lemti tai, kad suinteresuotojo teisėjo netikrumo būseną užsitęs. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad laikotarpio, kurį teisėjams gali tekti laukti teisingumo ministro sprendimo dėl pareiškimo pratęsti jų įgaliojimų vykdymo terminą, trukmė galiausiai taip pat priklauso nuo ministro nuožiūros.
- 124 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad teisingumo ministrui suteikti įgaliojimai leisti toliau eiti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų pareigas ar neleisti jų eiti nuo 60 iki 70 metų moterims ir nuo 65 iki 70 metų vyrams gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai jų nagrinėjamoje byloje susikerta interesai (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 118 punktą).
- 125 Be to, įgyvendinant šiuos įgaliojimus taip pat pažeidžiamas teisėjų nepašalinamumo principas, kuris yra neatsiejamas nuo jų nepriklausomumo (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 96 punktą).
- 126 Pabrėžtina, kad nurodyti įgaliojimai teisingumo ministrui buvo suteikti įgyvendinant platesnio masto reformą, dėl kurios buvo sumažintas Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų įprastas pensinis amžius.
- 127 Pirma, atsižvelgiant į kai kuriuos nagrinėjamos reformos parengiamuosius dokumentus, kartu taikant ankstesniame punkte numatytas priemones teisės subjektams gali kilti pagrįstų abejonių, kad nauja sistema iš tikrųjų galėjo būti siekiama leisti teisingumo ministrui savo nuožiūra pašalinti Lenkijos

bendrosios kompetencijos teismuose dirbančius tam tikrų grupių teisėjus, sulaukusius naujai nustatyto įprasto pensinio amžiaus, ir palikti kitus teisėjus toliau eiti pareigas (pagal analogiją žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 85 punktą).

- 128 Antra, pabrėžtina, kad Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų teisminių įgaliojimų vykdymo terminas, kuris dabar visiškai priklauso nuo teisingumo ministro diskrecijos, yra ilgas: dešimt paskutinių tokių įgaliojimų vykdymo metų teisėjų moterų karjere ir penki paskutiniai metai teisėjų vyrų karjere.
- 129 Trečia, reikia priminti, kad pagal Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1b dalį tuo atveju, kai suinteresuotasis teisėjas įprasto pensinio amžiaus sulaukia dar nepasibaigus procedūrai dėl jo įgaliojimų vykdymo termino pratęsimo, jis lieka eiti savo pareigas iki procedūros pabaigos. Tokiu atveju galimas neigiamas teisingumo ministro sprendimas, kuriam priimti, kaip, beje, pabrėžta šio sprendimo 123 punkte, nenustatytas joks terminas, bus priimtas suinteresuotajam teisėjui likus eiti pareigas palyginti ilgą neapibrėžtumo laikotarpį po to, kai jam sukako įprastas pensinis amžius.
- 130 Atsižvelgiant į šio sprendimo 126–129 punktuose išdėstytus samprotavimus, reikia konstatuoti, kad sumažinus įprastą pensinį amžių iki 60 metų moterims ir iki 65 metų vyrams ir suteikus teisingumo ministrui diskreciją leisti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjams toliau eiti pareigas ar neleisti jų eiti nuo 60 iki 70 metų moterims ir nuo 65 iki 70 metų vyrams, buvo pažeistas teisėjų nepašalinamumo principas, nes nesilaikyta šio sprendimo 113–115 punktuose primintų reikalavimų.
- 131 Pirmesniame punkte padarytam konstatavimui neturi įtakos nei Lenkijos Respublikos nurodytos aplinkybės, kad teisėjai, kuriems neleidžiama toliau eiti pareigų, išėję į pensiją išsaugo teisėjo statusą arba toliau naudojami imunitetu ir gauna dideles tarnybines pajamas, nei šios valstybės narės formalus argumentas, kad atitinkami teisėjai nebegali naudotis nepašalinamumo garantija, nes jau sulaukė įstatyme nustatyto naujo pensinio amžiaus. Beje, dėl šio antrojo aspekto šio sprendimo 129 punkte jau buvo priminta, kad, kaip matyti iš Bendrosios kompetencijos teismų įstatymo 69 straipsnio 1b dalies, teisingumo ministras sprendimą pratęsti suinteresuotųjų asmenų teisminių įgaliojimų vykdymo terminą ar jo nepratęsti gali priimti jiems likus eiti pareigas tam tikrą laikotarpį tada, kai sukako įprastas pensinis amžius.
- 132 Galiausiai negalima pritarti Lenkijos Respublikos argumentui, grindžiamam tariamu ginčijamų nacionalinių nuostatų ir prireikus skiriant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėją naujai kadencijai taikomos procedūros panašumu.
- 133 Šiuo aspektu primintina, kad, skirtingai nei nacionaliniai teisėjai, kurie skiriami į pareigas iki įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, Teisingumo Teismo teisėjai skiriami šešerių metų kadencijai, kaip numatyta SESV 253 straipsnyje. Be to, tam, kad kadenciją baigiantis teisėjas būtų vėl paskirtas į šias pareigas, pagal tą straipsnį reikia, kaip ir skiriant jį pirmą kartą, valstybių narių vyriausybių bendro sutarimo pasikonsultavus su SESV 255 straipsnyje numatytu komitetu (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 121 punktą).
- 134 Šie Sutartyse nustatyti reikalavimai negali pakeisti įsipareigojimų, kurių valstybės narės turi laikytis pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, apimties (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 122 punktas).
- 135 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia pritarti antrajam Komisijos kaltinimui, grindžiamam ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos pažeidimu.

136 Todėl reikia patenkinti visą Komisijos ieškinį ir konstatuoti, kad:

- pirma, 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 13 straipsnio 1–3 dalyse nustačiusi skirtingą Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų ir Lenkijos prokuratūros prokurorų – vyrų ir moterų – pensinį amžių, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 157 straipsnį ir Direktyvos 2006/54 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą,
- antra, 2017 m. liepos 12 d. pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktuose suteikusi teisingumo ministrai įgaliojimus pratęsti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų įgaliojimų vykdymo terminą arba jo nepratęsti jiems sulaukus naujo šio įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi sumažinto pensinio amžiaus, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

137 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Lenkijos Respublika pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2017 m. liepos 12 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, iš dalies keičiantis Įstatymą dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo ir tam tikrus kitus įstatymus) 13 straipsnio 1–3 dalyse nustačiusi skirtingą Lenkijos bendrosios kompetencijos, *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) teisėjų ir Lenkijos prokuratūros prokurorų – vyrų ir moterų – pensinį amžių, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 157 straipsnį ir 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo 5 straipsnio a punktą ir 9 straipsnio 1 dalies f punktą.
2. 2017 m. liepos 12 d. Įstatymo, iš dalies keičiančio Įstatymą dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo ir tam tikrus kitus įstatymus, 1 straipsnio 26 dalies b ir c punktuose suteikusi Lenkijos teisingumo ministrai įgaliojimus pratęsti Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų įgaliojimų vykdymo terminą arba jo nepratęsti jiems sulaukus naujo šio įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi sumažinto pensinio amžiaus, Lenkijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.
3. Priteisti iš Lenkijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.